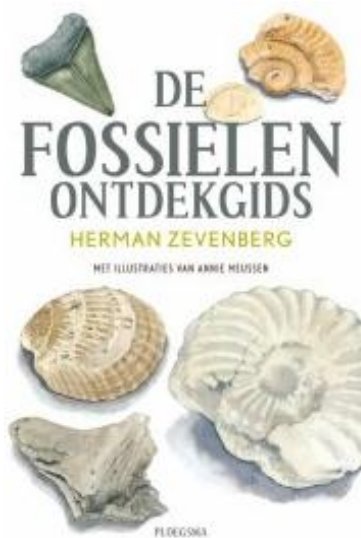

De fossielen ontdekgids

Geplaatst op 2 juni 2011 door [Jan van Damme](#)

Nu scharrel ik toch al vele jaren langs Zeeuwse vloedlijnen. En nog nooit, echt nooit heb ik ook maar één schelpje, botje of tandje mogen ontdekken, waarvan je met enige zekerheid kon zeggen: dat is een fossiel. Vandaar dat *De fossielen ontdekgids* van Herman Zevenberg me aansprak. Maar helaas, na lezing houd ik er een hard hoofd in. Je moet er geloof ik echt oog voor hebben.

De fossielen ontdekgids is bestemd voor een jong publiek. Mooi geïllustreerd, en een toegankelijke tekst. Nou is dat laatste ook wel nodig, want voor je het weet verdwaal je in het fossielenjargon. Zevenberg houdt het overzichtelijk, maar kan toch niet om de ammonieten, trilobieten, bivalven, brachiopoden en gastropoden heen. Ik gelukkig wel: wie wil weten wie en wat er achter die mooie namen schuilgaat, die moet toch echt maar eens in de gids kijken.

Het liefst wil ik meteen doorstoten naar de haaientang. Want die heb ik dus nooit gevonden terwijl ik er zo ongeveer over moet zijn gestruikeld. Maar toch even snel: fossielen zijn restanten van planten of dieren die vroeger geleefd hebben. Botten, tanden, schelpen, maar ook pootafdrukken en zelfs poep vallen eronder. De vondst moet meer dan 10.000 jaar oud zijn, voor je van een fossiel mag spreken.

Het grootste deel van Nederland is bedekt met jonge afzettingen, hooguit een paar duizend jaar oud. Voor fossielenzoekers dus volstrekt oninteressant. Alleen in sommige delen van Oost-Nederland en in Zuid-Limburg komen er oudere delen aan de oppervlakte. Zevenberg noemt het deltagebied niet specifiek, maar het is toch echt zo dat Zeeland een aantrekkelijk fossielengebied is. Op het strand spoelt vanalles aan, en in de Westerschelde zijn gekende vindplaatsen van fossiele resten van wolharige mammoeten, neushoorns en andere landzoogdieren.

Cadzand-Bad krijgt in de gids een eigen paragraaf toebedeeld. Je kunt er haaientangden, roggentanden, fossiele schelpen en 'af en toe' fossiele botten vinden. Allemaal tussen de 20 miljoen en tienduizend jaar oud. De gids, pag. 62: „Het beste is te gaan zoeken als het laag water wordt. Liefst als het flink heeft gestormd. Als je

zoekt op de plekken die net zijn drooggevallen ben je de eerste, en heb je de meeste kans. (...) Op het strand liggen plekken met veel schelpen en zwarte stenen. Hiertussen kun je haaiantanden en andere fossielen vinden. De meeste tanden worden gevonden tussen het gruis dat is aangespoeld op het strand.” En ook: „Sommige mensen zoeken de tanden door een kuil te graven. Als ze dan een gruislaag met schelpen tegenkomen, zeven ze dat allemaal in een zeef. Als je zeeft, gebruik dan een zeef met gaatjes van ongeveer een halve centimeter. Bij grotere gaatjes zullen de meeste haaiantanden erdoorheen valen. Met kleinere openingen gaat het zand er lastig doorheen.”

Ik vind het nog steeds niet erg vertrouwend klinken. Zeker als er ook nog even op het fenomeen zandopspuitingen wordt gewezen. Daardoor kan de hoeveelheid vondsten sterk verschillen, schrijft Zevenberg. Dus als ik niks vind, heb ik al een verklaring.

Er is een methode die wel garantie op succes biedt. In het in veel bouwwerken verwerkte Belgische hardsteen of arduin zitten vaak fossielen. Het hardsteen stamt uit het Carboon-tijdperk, meer dan 300 miljoen jaar oud. Je ziet er zeelelies in, koralen, schelpen. Ben je in Rotterdam, kijk dan maar eens naar de trappen van het stadhuis. In Antwerpen is er in de gevel van het stadhuis veel hardsteen verwerkt – je ontdekt er gemakkelijk zeeleliestengels en schepen. Dat geldt ook voor het Provinciaal Hof in Brugge.

Herman Zevenberg: De fossielen ontdekgids – Uitgeverij Ploegsma, illustraties Annie Meussen, 17,95 euro.